

אוצר זהב זהב

מאמרים הלכתיים, רפואיים ומעשיים בעניני ברית מילה
יצא לאור על ידי מכון "ברית מילה כהלכותה" המכון הראשון לצימוד מקצועי של אומנות המילה

גיליון ב' + אדר א' תשפ"ד

מפתח לאוצר

כתב הטור (ס' ר"ס) מצות המילה צריך ליוזר בה מאוד וכו', היא אות חתום בבשרינו ומעידה בנו שבחר בנו השם מכל העמים ואנחנו עמו וצאן מרעייתו, אשר לדור דור אנחנו חייבים לעובדו ולספר תהילתו. אשרינו שזכינו לעדות הטבעה בבשרינו שאנחנו בני העם הנבחר, עמו וצאן מרעייתו.

כידוע שכל המצוות כולם משפיעות על קדושת ומעלת האדם העושה אותם, יש מצוות שנדרשת עשייתם אחת לתקופה, ויש שנדרשת עשייתם אחת ביום או כמה ימים, ויש שנדרשת עשייתם בתמידות גדולה. התייחודה מצות מילה משאר כל המצוות בכך שנעשית פעם אחת בלבד בחיי האדם, ומשפיעה עליו שפע קדושה וטהרה למשך כל ימי חייו, ובכללם השפעות רבות עד למאוד שהתייחסו אליה בדברי חז"ל והראשונים.

הרי לנו עד כמה גדול רגע הברית, בו זוכה האדם במעשה אחד קטן, לשפע רב לכל ימי חייו. ומכאן אנו למדים מה גדולה היא מעלת המוהל, שהוא השליח הנבחר להכניס את האדם הנולד בבריתו של אברהם אבינו, על ידה יזכה האדם לשפע כה רב לעד.

ברוך שהחיינו וקיימנו לזמן הזה להוציא לאור גליון 2 מסדרת "אוצרות הברית". בשנים האחרונות התרבו והתפתחו בירורי ההלכה בעניני המילה, ונוצר צורך עז לקבץ לפונדק אחד גידונים וידיעות חדשות, שישמש כבמה מקצועית ומעמיקה לנושאים חשובים אלו. התורה הגדולה לה זכינו בעקבות הגליון הקודם שיצא לפני למעלה משלוש שנים המריץ אותנו להמשיך הלאה בעבודת הקודש, אך עקב טרדות הזמן לא זכינו להשלים מלאכת הגליון הבא עד עתה. התגובות הרבות המחישו את חשיבות במה זו, תקוונו להוציא לאור אוצר זה ביתר תכיפות וכפי שיהיה עזר ממעל בידינו.

בגליון זה נוספו מספר מדורים חדשים, ביניהם המדור 'הפולמוס החודשי', בו יועלה גידון חשוב לפי בקשת מוהלים רבים, לקבלת תגובות חשובות מחכימות ומועילות בענין זה. כמו כן, כל מי שבידו מאמר או ידיעה חשובה ונחוצה בכל תחום וענין לתועלת המוהלים, מוזמן לשלוח למערכת, העניינים הנבחרים יפורסמו א"ה בגליונות הבאים. רעיונות לשיפור ושידורו ונקודות ענין נוספים יתקבלו בברכה. נודה לכל המגיבים ושולחי המאמרים למערכת, בבקשת מחילה על שלא היתה אפשרות להכניס את כל המאמרים לגליון זה, שאר המאמרים שמורים במערכת לגליונות הבאים בע"ה.

בכבוד התורה
העורך

תוכן הענינים

אוצר המאמרים.....ב
נולד מהול חלק א' - מהו נולד מהול ?

המהול הרב יחזקאל קרין

אוצר הגידון ההלכתי.....ג
בענין מל ולא טבל

המהול הרב אלחנן בקרמן

אוצר הלכה למעשה.....ד
חיידק בתרבות השלי

המהול הרב יצחק שלמה פרקש, חיפה

אוצר העצות.....ה
טיפ למהול

מאוצר האימרות.....ו

אוצר הלכות המוהל.....ז
גדר חזקת המוהל

המהול הרב יוסף הלל לוי

אוצר הסיפורים.....ח
"ותעצר המגיפה"

אוצר הפולמוס.....ט
תגובות הרבנים והמוהלים - לפרסום בגליון הבא

אוצר השאלות לשינון וחזרה.....י
לקראת מבחן הסמכה ברבנות

אוצר השו"ת.....יא
השאלות נשאלו בקו הברית, שלוחות המוהלים
התשובות ניתנו ע"י הרב יחזקאל קרין

אוצר המצוות

המוהל הרב יחזקאל משה קיין

נולד מהול חלק א' - מהו נולד מהול ?

כריך להטיוף ממנו דם ברית ובית הלל אומרים אין כריך להטיוף ממנו דם ברית וכו', רב אדא בר אבהו אחיליל ליה ההוא ינוקא כשהוא מהול, אהדריה אתליסר מהולאי עד דשווייה כרות שפכה, אמר תיתי לי לעצרי אדרכ.

ופירש שם רש"י: נולד מהול: ספק שמא ערלה כבושה היא, העור לבזק בצקר. אהדריה אתליסר מהולאי: שטיפו ממנו דם ברית ולא ראו משום דשבת הוא, ואפילו לבית שמאי [דכ"ע מודי דלדבריהם יש להטיוף בחול] ספק הוא ואין מחללין. עד דשווייה כרות שפכה: והוא עצמו מלו ועשאו כרות שפכה, שחתך מן הגיד. אדרכ: לאמר אין כריך להטיוף [דפסק כת"ק דלב"ה אין להטיוף].

נמצאנו למדים מסוגיה זו כי סיבת הטפת דם ברית בנולד מהול הוא משום ספק 'ערלה כבושה', היינו שאנו מסופקים אם אכן נולד מהול ממש ללא כל ערלה, ואז אין צורך אפילו בהטפת דם ברית. או שמא יש כאן במקום כל שהוא ערלה מוסתרת המכונה 'ערלה כבושה' ויש לגסות להסירה, ובאין אפשרות כזו יש לכל הפחות להטיוף 'דם ברית'. ומשום ספק זה אין הטפת דם ברית דוחה שבת.

[דהראשונים פסקו כמאן דאמר צריך להטיוף משום ספק ערלה כבושה]

והרי לנו עוד שני דברים הצריכים בירור -

- א. מהי 'ערלה כבושה'.
- ב. מה התועלת בהטפת דם ברית אם נשארת הערלה כבושה.

דין 'נולד מהול'

אחד הדינים הקשים ביותר להבנה בהלכות מילה, והנדירים ביותר, הוא דין 'נולד מהול'. דין זה מובא בהלכות מילה פעמיים, פעם לגבי מילה בחול [י"ד רס"ג] ופעם לגבי מילה בשבת [י"ד רס"ז, א"ח של"א].

וזה לשון השו"ע בסימן רס"ג (סעי' ד') נולד פשהוא מהול, כריך להטיוף ממנו דם ברית. ומיהו בנחת. וצריכה מלתא למצדקה יפה יפה צידים וצמרואית עינים ולא צפרזלא, דלא לעיק ליה. ורואים ונזקקים היאך מלין אותו, וממתינים לו הרבה ואין חוששין ליום שמיני, שלא יצאוהו ליד ספנה.

והדברים צריכים בירור -

- א. מהו 'נולד מהול' לגמרי.
- ב. מהיכן מטיפין דם ברית.
- ג. מה הזהירות הרבה שנדרשת בכדי להטיוף דם ברית.
- ד. מה מהות הבדיקה והזהירות הרבה בבדיקה, בידיים בעיניים ולא בפרזל.
- ה. מה תועיל ההמתנה הרבה מעבר ליום השמיני. ומדוע שלא להטיוף דם בשמיני.

דין 'ערלה כבושה'

ראשית עלינו להתחקות אחר מקור דין זה אשר מובא בגמ' כמחלוקת תנאים ידועה (שבת דף קל"ה). אמר רבי שמעון בן אלעזר, לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על נולד כשהוא מהול שצריך להטיוף ממנו דם ברית מפני שערלה כבושה היא, על מה נחלקו על גר שנתגייר כשהוא מהול, שצית שמאי אומרים

ביאור 'ערלה כבושה', והטפת דם ברית

ראשית נבא לברר מהי מציאות זו של 'ערלה כבושה', ומהיכן מטיפים 'דם ברית', מתוך עיון בלשון הראשונים, מתוך דבריהם יתבררו הדברים.

'המאיר' (שבת קלה) מסביר את הדברים בהרחבה יותר, וזה לשונו: **ערלה כבושה: ראה לומר, מעט עור דק דבוק בצקר, שמתוך דקותו ודבקותו ומיעוטו אינו ניכר, ולאחר זמן תתפרק ותתכסה העטרה... ומעתה כריך למולו מעט כעין קליפה להטיף ממנו דם ברית...**

והטפה זו הנעשית מספק ערלה כבושה, הזהירו הגאונים לעשותה בנחת ובעיון דק וזיד ולא בצרזל, ואם נראה לו כודאי שיש שם ערלה כבושה הטפתו דוחה שבת, [לכאורה הכוונה דאם נראה שיש שם ערלה ודאית אך לא מצליח לקלפה מפני דביקותה הרבה, אם כן הרי יש כאן ודאי ערלה כבושה, והטפת הדם דוחה שבת] ומכל מקום ראוי להתבונן בה הרבה ואם רואה שיצטרך להמתין לו ימתינו, ולא יעשה בה אלא עפ"י בקי עכ"ל.

וכעין זה כתב בשו"ת 'המאיר' [מן אבות, ענין י"ד כ'] וזה לשונו: והטפה זו, לפי הסוגיא נראה שהיא מחמת ערלה כבושה, ופירושה מעט עור דק דבוק בצקר כעין קרום, שמתוך דקותו ודבקותו ומיעוטו אינו ניכר, ודומה כאלו העטרה מגולית מכל וכל, ושםא היום או לימים תתפרק ותתכסה זו העטרה, ואם כן הטפה זו סביב העטרה לנלותה יותר מעט, ותקנו הגאונים לעשותה בציפורן דרך משמוש וגרידה בציפורן עד שיצא דם, ואם מצאו בה כן הרי אית מילה ודאית ואם לא נמצא הרי הטפת דם ברית ולא

בציזמל. [ולכאורה היינו שיש לנסות לגרד בציפורן את העור הדק שאולי דבוק לעטרה, ואם מצליח לקלפו הרי כאן ערלה ודאית ויש לחתכה בברכה בכבל מילה, ואם אינו מוצא העור לקלפו, אך יצא מעט

דם עקב הניסיון לקלפו, יצא בזה חובת הטפת דם ברית] ולמהולי הדור ראיתי שחזקו מעט מן העור הנפרע, [כנראה הכוונה, כמו שכתב החז"א כדלהלן: "והלכה זו נשתכחה ועשוין הטפת דם בעור שלמעלה מן העטרה", דהיינו בעור הגיד הסמוך לעטרה, והנפרע כונתו שיעור זה אינו מכסה העטרה אלא העטרה מגולה הימנו וזהו 'הנפרע', כי העור הסמוך לעטרה בדרך כלל – בגיד רגיל שאינו נולד מהול – הינו מעור הפריעה שכיסה לפני הברית את העטרה, אך כאן הוא פרוע מאליה] ואין נראה כן לפי הסוגיא, שמאחר שנפרע העור מעל העטרה מאליו מה לנו ולחזתו

ואינו אלא כמתוך צצר, ומ"מ אם לא נתגלית העטרה מכל וכל אלא שעדיין דבוקה בסוף העטרה [דהיינו שיש מעט ערלה ופריעה בשיעור ציצין המעכבין, שמכסה את חלק העטרה הסמוך לגיד] ולאי נשלים אותה פריעה ודי

[כנראה הכוונה שיש לגלות את חלק העטרה המכוסה, ע"י חיתוך הערלה ופריעתה, פריעה = גילוי העטרה משני העורות. או אולי הכוונה, באופן שיש פחות משיעור ערלה המעכב, ועל כן אין צריך לחתוך את מעט הערלה שנמצא, רק להטיף לו דם ברית, אך אף על פי כן לכתחילה יש להפשיל את מעט הערלה והפריעה לצד הגיד ללא חיתוך, ונגלה העטרה מכל וכל הערלה המאוסה ודי] ואין בזה ספק עכ"ל.

מתוך לשונו נראה, כי היות ויש חשש שנמצאת כאן ערלה דקה ושקופה שאינה נראית לעין, הדבוקה על העטרה, יש לנסות לקלפה משם, ועל כן יש לעשות זאת בזהירות יתירה בשביל שלא לפגוע בעטרה ולעשותו כרות שפכה ח"ו, ובעת ניסיון הקילוף מצוי שיצא דם ובכך יוצאים ידי הטפת 'דם ברית' אם לא הצליח לקלף את הערלה הכבושה, [ואם לא יצא דם בכל זאת יטיף 'דם ברית']. ומה שכתב ומכל מקום ראוי להתבונן בה הרבה ואם רואה שיצטרך להמתין לו ימתינו, ולא יעשה בה אלא על פי בקי, ה"א אפשר לומר שסיבת ההמתנה היא, משום שבעת הצורך ממתנים למומחה שיבוא ממקום רחוק, ולא ינסה מי שאינו מומחה בדבר שמא יזיק לילד, ולכך כיוון בסיימו את דבריו ולא יעשה בה אלא על פי בקי. ולהלן נביא עוד דרך אחרת בביאור הענין.

המסקנה העיקרית היוצאת לכאורה מדבריו לענייננו היא התשובות לשאלות הנ"ל:

א. **ערלה כבושה:** היינו שדבוקה לבשר העטרה ואינה ניכרת.

ב. **הטפת דם ברית:** נעשית ממקום העטרה עצמה – מקום הקילוף, ולא מעור הגיד הסמוך לעטרה.

ראיות לשיטה זו

כעין זה יוצא מדברי האור זרוע' (ח"ב הל' מילה סימן צ"ט), וזה לשונו: מתוך הלשון נקט טפי הטפת דם ברית בגר שנתגייר מהול [דהיינו נימול בגיות] ונולד מהול, [כלומר מדהוכר בגמרא 'גר' ונולד כשהוא מהול' בחד לישנא – כך

פירש החזו"א שבת ס"ב, כ"ז] משמע דמה זה [נימול בגיותו] בהטפת דם צעלמא [שהרי כבר נחתכה הערלה ואינה] אף זה [נולד מהול] בהטפת דם צעלמא, ואע"פ שלא נתקיים צו מצוות פריעה, [כנראה הכוונה לגילוי העטרה, פריעה = גילוי, שהרי העטרה מכוסה בערלה הכבושה] למילה איתרבי [היינו הטפת דם ברית שנקראת 'מילה' דמרבין מ'המול ימול' – כך פירש 'ספר הברית' עמ' קמ"א] ולא לפריעה. וזה כמה שנים הביאו לפני תינוק [עכו"ס] [החזון איש בהערות במס' שבת ס"ב אות כ"ז כתב שהתיבה 'עכו"ס' הוא טעות סופרים, ומדובר כאן בתינוק יהודי, ואולי הצנונה החליפה 'ערל' בעכו"ס] ככן שנה שהיה צשכונתו שנוול מהול, ואין לך אדם הבא לקרוע עור המכסה את ראש הגויה עד שתתגלה כל העטרה, שלא הי' מציאו לידי סכנה כפלי כפלים מן ה'משוך', [וראה מאירי יבמות ע"א שם, 'משוך' הוא: אחר שנימול, גדל בשר עדלתו ונמשך עד שכסתה העטרה, אלא שאין נדבקת בה] כי נתמעטו הלצצות וחכמת האומנים, ומפני רבים [האחרונים התקשו להסביר מלים אלו 'פני רבים'] אמרתי להטיף דם צעלמא כעין סריטה מראש הגויה, [ב] כחתיכת [כצ"ל 'כחתיכת' – כך כתב הספר הברית' עמ' קמ"א] מילה שחוטכים בראש הגויה, וכדאי רצ לסמוך עליו צשעת הדחק, [דלהב לב"ה אין צריך להטיף] ופוק חזי מה עלתה ביה ברצ אדא בר אהבה דעבר אדרב וכו', ושלוש שמשון בר"א. עכ"ל. [ובחזון איש' שם הקשה דסותר הרישא לסיפא, שברישא משמע דלכתחילה סגי בהטפת דם ברית כמו בגר, ובסיפא משמע דרק מפני סכנת התינוק הסתפק בהטפת דם, אך לכתחילה היה ראוי לקלף ולמול את הערלה הכבושה, והסביר החזו"א שכנראה מספקא לי הדבר].

לכאורה משמע מדבריו דרצה לומר, כי כמו שבמילה עצמה חותכים את הערלה דהיינו העור שעל ראש הגויה, גם הטפת דם ברית תיעשה באותו מקום, היינו שישירוט בראש הגויה – בעטרה ולא בעור הגיד עצמו. אם כן משמע מראשונים אלו, ד'ערלה כבושה' היינו עור ערלה דק ושקוף שדבוק ומכסה את העטרה ואי אפשר להסירו, וע"כ מטיפים 'דם ברית' מהעטרה שעליו דבוקה הערלה.

וכן נראה מפ' רבינו הלל בתו"כ, שכתב: 'ערלה כבושה', היינו שנקבץ העור בהדי עטרה ומחזי כמוה.

ונראה כי כן הבין החזון איש, שכתב בספרו [הערות במס' שבת ס"ב אות כ"ז] על דברי האור זרוע' וזה לשונו: ומקום השרט כתב שם [האור זרוע] לרריך בראש הגויה מקום המילה, והרי משום ספק ערלה כבושה אתינן עלה ולריך הטפת דם ברית במקום הערלה, ונראה דכל למטה מן העטרה [דהיינו מהחריץ כלפי חוץ לגוף, לצד הנקב] כשור להטפת דם ברית... והלכה זו נשתכחה ועושין הטפת דם בעור שלמעלה מן העטרה, [דהיינו בעור הגיד הסמוך לעטרה] וזה כמטיף דם מן האצבע, ועוברין משום לא יוסף, כדאמר צסנהדרין [פ"ד ע"ב] אחר שגגת לאו, וכן צגר אין כאן הטפת דם ברית. עכ"ל [ובעין זה טען המאירי נגד מוהלי זמנו כדלעיל].

וכן משמע מו"מגדל עוז' להיעב"ץ שהעתיק את דברי המהר"ל, וזה לשונו: אמר מהר"י סג"ל, שרבו מהר"ש שאל ממנהר"ס סג"ל על צו שנוול מהול, אם צריך לצרך צשעת המילה, והציצ שאינו צריך צרכה [משום הספק]. ואמר מהר"י סג"ל שר' מנקו"ט ז"ל היה חותך מעט צצפורן את הנוול מהול [והוסיף] כאן ב'מגדל עוז' וזה לשונו: ורצה לומר בעור שעל גבי העטרה עכ"ל] כדי להטיף ממנו דם ברית ותו לא מידי עכ"ל.

וכן כתב צ'סידור דרך החיים' הלכות מילה וז"ל: ונוול כשהוא מהול צריך להטיף ממנו דם ברית בעור העטרה במקום המילה, עכ"ל

וכן כתב בספר 'ברית אברהם' [לבעל 'נחל האשכול' עמ' 47] "בעטרה במקום המילה" וכן להלן [עמ' 127] "צצור העטרה".

שיטת האבני נזר

אך לשיטת האבני נזר, הטפת דם ברית היא דווקא מהעור שלמעלה מן העטרה [לצד הגוף] וכפי שנהגו המוהלים בדור שלפני החזון איש,

וכן כותב האבני נזר (י"ד של"ד אות כ"ז) צגר שנימול קודם שלא צצ"ד הגון, וזה לשונו: והסכימו להטיף במקום חיבור העטרה עם הגיד, כי שם יואל תמיד דם צשעת המילה כצכורתין הערלה, וצגוף העטרה רוצ פעמים אינו יואל דם כלל צשעת מילה. עכ"ל.

וכדבריו כן משמע מספר 'ראב"ה' [פרק רבי אליעזר דמילה ס"י רפ"ה] דכתב וזה לשונו: להלכתא חיישין לילמא

להעטרה ואינה נראית לעינינו, לכן לריך לחתוך
זכרון בהעטרה עצמה, אבל כשמטיפים דם זרית
למי שנימול על ידי פסולים, [או גר שנתגייר כשהוא מהול]
שם לא נשתיר שום ערלה, אין שום סכרר שטיפו
הדם מהעטרה אלא מסתבר לריך הטפת דם זרית
זקלה העור הנשאר אחר חיתוך הערלה ממך, זאותו
מקום שנחתך על ידי הפסול, שם יחתוך הכשר ויטוף
קלת דם. [אך זהו שלא כדברי החז"ל שכתב שגם בגר שנימול
בגיוות יש להטוף בעטרה עצמה, וכן שלא כראב"ה הנ"ל שכתב להטוף
בעור הגיד גם בנולד מהול]

הלכה למעשה

למעשה הכריעו הפוסקים כדלהלן:

בספר 'גירות כהלכתה' להר"ג ר' שמואל אליעזר שטרן
שליט"א [בפ"ג הלכה ה'] כתב וז"ל: **הטפת דם זרית,
נעשית ע"י חיתוך או עשיית נקב בזכר העטרה, ויש
שזכרים לעשותה במקום חיבור העטרה עם הגיד,
ויש נוהגים לעשות שריטה בזכר העטרה שגייע עד
מקום החיבור לזאת ידי כולם ע"כ.** [דעה ראשונה היא
דעת החז"ל. וסברת היש אומרים, היא דעת הרב 'אבני נזר'] ומה שכתב
ויש נוהגים וכו', הוא עפ"י מ"ש בס' 'תשובות והנהגות' [ח"א סי' תרט"ו]
שימנהג ירושלים כן, וכתב שלדעתו המקום המובחר הוא בחוט הסובב
עצמו ושכן הנהיג הגר"ש וואזנר בעל 'השבט הלוי'. וסיים: **שדעת הגר"ש
אורבך והגר"ש אלישיב כמנהג ירושלים הנ"ל. עכ"ד.**

ועיין עוד בספר הנ"ל [להלן עמוד ק"ב] שהדפים תשובת
הגר"ש וואזנר: **שנשאל אודות מקום הטפת דם זרית,
והשיב, שכל שטח העטרה כשר להטפת דם זרית,
ומה שדרכי להורות שיתחילו השריטה בקו המזדיל
למעלה עד קצה העטרה, טעמי, דשם עיקר יציאת
דם זרית, אבל היסוד הוא כמו שכתב החז"ל ומי
שעושה כפשטות החז"ל עושה כהלכה. עכ"ד.**

ביאור נוסף בנולד מהול, והימצאות מקרים אלו
למעשה יבוארו א"ה בהמשך המאמר בגיליון הבא.

ערלה כזושה היא וכו', והאומן יתפוס בעור שאלל
העטרה לזדדו השמאלית, שנמצאת כל העטרה
חוץ לחיזמל, ויטוף דם זרית זלל סכנה עכ"ל.
[לכאורה הכוונה, שכשיאנו מוצא הערלה הכבושה צריך הטפה בעלמא,
ובזמניהם נעשית בסכין ולא בטספריים או במחט כבזמנינו, על כן הדרך
הניאותה לעשות בלא לפגוע ח"ו בעטרה היא, אם המוהל הוא ימני ואוחז
הסכין בידו הימנית, שיתפוס מעט מהעור הסמוך לעטרה כגון בשעה 9,
ולחתוך לכיוון חוץ דהיינו הלהב לכיוון 9, כך שכל העטרה תהא לימין
הסכין וכך אין חשש לפגוע בה]

וכתב על זה ב'ספר הברית' וזה לשונו: **הרי דמפורש
זדכריו, [בדברי הראב"ה] שההטפה היא בעור שאלל
העטרה אפילו ז'ערלה כזושה', דאין לפרש יתפוס
בעור הכזוש על גבי העטרה. כיוון שהיא כזוש איך
אפשר לחחוז, כל שכן דמיירי מ'חשש' ערלה כזושה
ספקא אם יש שם עור כלל עכ"ל.**

וכן כתב בספר 'זורת הברית' [ס"ק י"ג, הובאו דבריו ב'אות
שלום' רס"ג אות ה'] דמלשון הפוסקים משמע דיטופו
דוקא מעור הערלה שלמעלה ממקום המילה [לצד
הנף] ולא מראש הגיד חלילה.

סיכום השיטות בענין

נמצא דנחלקו הפוסקים היכן מקום ההטפה
- דל'אבני נזר' ההולך בשיטת הראב"ה, וכן נהגו
המוהלים מעולם, מקום ההטפה הוא **בעור הגיד**
הסמוך לעטרה, וכן נקט הזורת הברית. ואילו
החזון א"ש הוכיח מדברי האור זרוע' נגד המנהג
שהיה מעולם, שיש להטוף **מהעטרה דווקא**, וכן
נראה מה'מגדל עוז' להיעב"ץ וה'דרך החיים' וה'ברית
אברהם'.

ובספר 'זוכר הברית' [ס' ט"ז סעי' י"ב] כתב לחלק כדלהלן:
זכהטפת דם זרית של נולד מהול ששם ההטפה
מקום 'ספק ערלה כזושה', דשמא עור הערלה זכוק

אוצר תנ"ך תהלכתי

המוהל הרב אלחנן בקרמן

בעניין מל ולא טבל

שאלה

בחודש כסלו תשע"ט נתגיייר בירושלים עיר הקודש גר צדק. הגר נולד למשפחה נוצרית קתולית אדוקה בפלורידה שבארצות הברית. מגיל ילדות הרגיש הגר משיכה ליהדות, הוא הכיר את היהדות רק מתוך ספר התנ"ך שנלמד בבית הספר, הפרשנות הנוצרית לספר התנ"ך צרמה לו מאוד.

כשהגיע לגיל 20 הודיע להוריו שברצונו לעלות לארץ ישראל – ארץ התנ"ך למשך חצי שנה. בתקופה זו התגורר בירושלים בעיר העתיקה ולמד להכיר את היהדות ונמשך אליה וחפץ לדבוק בדת האמת.

לאחר תהליך ארוך ומורכב על ידי בית דין צדק הוחלט לקבלו והוא הופנה ל"מכון ברית מילה כהלכתה" לעריכת ברית מילה כדת וכדין. הברית התקיימה בשעט"מ ביום שלישי ה' כסלו במעמד ג' דיינים וקבלת עול מצוות. הטבילה במקווה נקבעה לעוד כשבועיים, זאת על פי הנפסק בשו"ע יורה דעה סימן רס"ח סעיף ב': "וממתינים לו עד שיתרפא רפואה שלמה ואחר כך מטבילים אותו טבילה הוגנת ללא חציצה". חשוב לציין כי בזמננו שבמילת מבוגרים עושים תפריים יש גם בעיה הלכתית של חציצה בטבילה קודם הסרת התפריים.

בערב שבת קודש פנה הגר ושאלתו בפיו, האם מותר לו לשבות ממלאכה בשבת זו, שכן גוי ששבת חייב מיתה, ובכל השבתות בתהליך הגירות אף שכבר התחיל לשמור מצוות כמקובל כדי להתרגל בעבודת ה' לקראת הגיור, הקפיד מאוד לעשות

כל שבת מלאכה דאורייתא כנדרש בהלכה, וכעת לאחר שמל ועדיין לא טבל מה דינו, האם רשאי לשבות או מצווה לעשות מלאכה.

תשובה

בשנים האחרונות מתקיים שיתוף פעולה חשוב בין כמה מבתי הדין החשובים בארץ ובעולם העוסקים בגיור, ובין מכון 'ברית מילה כהלכתה'. כאשר בתי הדין מפנים למכון גרי צדק לשם קיום מצוות המילה.

ברית מילה למבוגרים, שונה מבחינה רפואית מברית מילה לתינוק, והיא מתבצעת בחדר ניתוח לרוב בהרדמה מקומית, בשיתוף רופאים מהשורה הראשונה ובכירי המוהלים של מכון ברית מילה כהלכה.

בברית המילה משותפים שלשת דייני בית הדין, ובמעמד ברית המילה, מקבל עליו הגר עול תורה ומצוות.

נוסח ברכת הברית של גר צדק שונה מברכת המילה הרגילה (ראה יורה דעה רסח, ה). התפילה שאחר הברית בה קוראים שם לגר הצדק ומתפללים עבורו היא מרגשת במיוחד, נזכיר כמה שורות מתוכה: "אלוקינו ואלוקי אבותינו, קיים את הגר צדק הזה בתורת קל ובמצוותיו, ויקרא שמו בישראל פלוני בן אברהם אבינו ישמח בתורה ויגל במצוות. אתה הוא ה' אלוקינו אלוקי כל בשר אוהב את הגר תהיה לו לאב והוא יהיה לך לבן, תהא כניסתו לברית וליהדות שמחה לאברהם אבינו וגילה לשרה אמנו שגם הם הכניסו בני אדם תחת כנפי השכינה ויתקיים בגר

הדבר עורר פולמוס גדול בין הרבנים, ורוב גדולי דורו חלקו עליו, ובהם הגאון רבי שמואל סלנט, והגאון רבי יעקב יוקב עטלינגר זצ"ל בעל הערוך לנר שהרחיב על כך בספרו שו"ת בנין ציון (סימן צא).

רבי אשר לעמיל כתב מכתב לבעל הערוך לנר וכך הוא מתאר את המקרה: "למדנו רבינו בעובדא דאתא לידן פעה"ק ירושלם ת"ו יום ג' כ"ג לירח אדר שני שנת תר"ח לפ"ק, נימול אינו יהודי אחד שבא הנה ממדינת מאראקא (מרוקו) לשם גירות בפנינו בד"צ דקהל אשכנזים ה"ו וקיבל עליו המצות כדין וכדת תורתנו הקדושה, ובשבת קודש שלאחריו עדיין לא היה נתרפא ממילתו ולא טבל. עודנה הגידו לי לאמר מזריזותו במצות איך הוא נזהר בשביתת שבת הגם שהוא עודנו בכלל חולה שאין בו סכנה אינו מניח לגוי להבעיר אש בביתו.

והשבתי להם, לדעתי לא מבעיא שמותר לו לעשות מלאכה בשבת אלא אפילו מחויב ומוזהר על יום ולילה לא ישובתו וחייב לעשות מלאכה בשבת כל זמן שלא טבל לשם גירות. וכה עשו השומעים למשמעת, והלכו אצל הגר והגידו לו בשמי כן בשבת קודש לאחר תפלת המנחה, וכן עשה כי כתב איזה אותיות.

ויהי ביום המחרת כאשר נשמע הדבר בעיה"ק ת"ו פה צווחו עלי חכמי ספרד וחכמי אשכנזים ה"ו על דבר חדש הלזו אשר לא נשמע מעולם אחרי שכבר קבל עליו כל המצות בשעת מילה וכבר נימול ועומד ומצפה בכל יום לטבול לכשיתרפא שיהיה מותר לו לחלל וכל שכן שיהיה עליו חיובא ומצוה לחלל ש"ק והמה זוכרים כמה גרים שנימולו פעה"ק ת"ו ולא נשמע כזאת ומנין לי לחדש דבר אשר לא שערום הראשונים והשבתי להם אולי מקום הניחו לי להתגדר בו".

בהמשך המכתב מפרט רבי אשר לעמיל את טעמיו מגמרא ומסברא. עיקר טענתו היא שאיסור שביתה בשבת לגוי היא מצוה שנצטוו בה בני נוח מן הפסוק "יום ולילה לא ישובתו" ואיך יוכל לבטל מעצמו

הזה פלוני בן אברהם אבינו מקרא שכתוב ואעבור עלייך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי ואמר לך בדמיך חיי".

המילה היא השלב הראשון של הגירות, אך כמובן לא די בכך. הגירות מסתיימת רק לאחר הטבילה במקווה שאף היא נעשית במעמד שלשת הדיינים. הטבילה אינה נעשית מייד לאחר המילה אלא כשבועיים לאחר הברית. כפי הנפסק בשולחן ערוך (יורה דעה רס"ח, ב): "וממתנינים לו עד שיתרפא רפואה שלמה ואחר כך מטבילים אותו טבילה הוגנת ללא חציצה". חשוב לציין כי בזמננו שבמילת מבוגרים עושים תפרים, בעיית החציצה חמורה הרבה יותר, והגר יכול לטבול רק לאחר הסרת התפרים.

בשבועיים אלו, יש לגרים מעמד ייחודי ומורכב. הם עדיין אינם יהודים, כפי שנאמר: "מל ולא טבל כאילו לא מל". בפועל, הם כבר מתחילים לקיים את המצוות כהכנה הראויה לקראת הטבילה. שאלה שעולה שוב ושוב על ידי הגרים היא מה דינם באותן שתי שבטות שבין המילה לטבילה, האם הם רשאים לשמור את השבת ואולי אף חייבים בכך, או שמכיון שעדיין אינם נחשבים ליהודים, אסור להם לשמור שבת, כפי שנאמר "גוי ששבת חייב מיתה". כאמור, שאלה זו מצויה מאוד, והגרים מתחבטים בה רבות.

בקשנו מהרב אלחנן בקרמן שליט"א, מוותיקי המוהלים במכון 'ברית מילה כהלכתה' ומו"צ בירושלים עיר הקודש לכתוב עבור גליון 'אוצרות הברית' את דברי הפוסקים בעניין זה. וזו תשובתו:

שאלה זו שאלה עתיקה היא אשר הרעישה את עולם ההלכה בירושלים ובתפוצות לפני כמאה ושבעים שנה.

מעשה שהיה כאשר הגאון רבי אשר לעמיל זצ"ל מגאוני ירושלים (אחיו של הגאון רבי נחום משאדיק זצ"ל) שהיה ממלא מקום רבה של ירושלים הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל ששהה בוורשא, והורה הלכה למעשה לגר שמל ולא טבל שעליו לעשות מלאכה בשבת. וכך עשה הגר.

שחובה עליו לקיים ולשמור את השבת. ומביא לכך ראיה מעם ישראל ששמרו שבת במרה כיון שנימולו אף שעדיין לא טבלו כפי שהוכיח שם.

רבי שמואל סלאנט רבה של ירושלים סבר אף הוא כי הגר שמל ולא טבל מחויב לשבות בשבת מכמה טעמים. הגרש"ס כתב בעניין חמש עשרה תשובות ששבעה מתוכם נדפסו בירחון המאסף (כולם נדפסו בספר תורת רבי שמואל סלאנט)

מעניין לציין כי השאלה חזרה ועלתה בשנת תרמ"א (אחרי שלשים ושלוש שנים) והופנתה לגאון רבי שמואל סלאנט ובסוף השאלה הזכירו השואלים את המעשה הנ"ל וזה לשון השאלה: "ועוד יזכור לנו מעשה בגר שמל ולא טבל שנתהווה פה זה ערך שלשים שנה ויותר והורו הבד"ץ דאחינו האשכנזים יצ"ו ובראשם היה אז הרה"ג ר' אשר לעמיל זצ"ל שמחויבים לעשות מלאכה, ואחינו הספרדים יצ"ו ועמם איזה גדולים מהאשכנזים יצ"ו חלקו עליו".

לאחר שהשיב להם רבי שמואל סלאנט בהרחבה כי על הגר לשמור שבת אף טרם שטבל, כותב להם הגרש"ס: "המעשה שהיה פה זה יותר משלשים שנה גם ממני לא נעלם ולא הייתי פה בזמן הזה כי נסעתי לחו"ל לטובת הכלל וכשהייתי בעיר ווארשא יע"א שמעתי מזה, כי הרה"ג ר' אשר לעמיל ז"ל שלח דבריו בזה להגאון רבי יצחק מאיר זצ"ל [הוא בעל החידושי הרי"ם מגור] ותיכף הרציתי מכתב להרב אשר הנ"ל שבמחילת כבודו שגה כמבואר לעיל.

הגרש"ס הביא סימוכים לדבריו מדברי הרשב"א (יבמות עא, א) הדין על דברי הגמרא המביאה לימוד מיוחד מפסוק שגר שמל ולא טבל אסור לאכול בקרבן פסח. והקשה על כך הרשב"א שהרי הדבר פשוט, כל עוד לא טבל, הרי דינו כגוי, ומדוע צריך לימוד מיוחד על כך? והשיב הרשב"א וזה לשונו: "וליתא, דשאני הכא דמילתו לשם יהדות ואף על פי שלא נגמר גידותו, מכל מקום כבר התחיל ונכנס קצת בדת יהודית שאינו צריך אלא טבילה". ומכאן למד הגרש"ס אף לענין שמירת שבת. סברא נוספת

מצוה זו כל עוד הוא בכלל בן נח. לא נרחיב כאן בכל הפרטים.

הסיפור פורסם בספרים רבים שיצאו בתקופה זו ובתקופות מאוחרות יותר. בספר 'הגרים' - גירי הצדק בארץ ישראל (פינחס מרדכי גראייבסקי, ירושלים תרצ"ב) מתאר המחבר את המקרה תחת הכותרת 'הגר שכתב בדמע'. וכך הוא כותב: "בידים רועדות, ברתת ובחלחלה, בעיניים זולגות דמע ובלב נשבר ונדכא לקח בעצמו את "קסת הסופר" והציג נקודה, אות, מילה, שתי מלות עד שנפלה העט מידו. זה היה ביום השבת. ואת אשר כתב - כתב על פי ה"דיבור". הועיל לא יכול, גזירה היא מן הבד"ץ, ומי לא ישמע? ובכן כתב בדיו, ועוד יותר: בדמע, ובכל אותו השבת לא מצא מנוח לסערת רוחו, עד שהגיע יום השבת הבא, ואז - שבת וינפש, אז כבר "טבל" אז כבר היה אסור לכתוב, אז היה כבר מ"ממקדשי שביעי".

טרם השיב בעל הערוך לגר על שאלה זו, ערך בירור וחקר ודרש מהו המנהג במקומות אחרים בהם מקבלים גרים, ונודע לו שהמנהג הוא שהתירו לגוי לשמור שבת לאחר המילה. ובעל הערוך לגר כתב מכתב מפורט לרבי אשר לעמיל בו הוא כותב כי הדין עם המנהג ולא כדעתו של ר' אשר לעמיל וכי הסברא נותנת כי "הדבר מתנגד אל השכל" - כלשונו, אחרי שמילת הגר נקראת 'ברית' ומברכים עליה ברכת כורת הברית וגם שבת נקראת 'ברית', איך יתכן לומר שאחר שנכנס לברית האחת יהיה מוכרח להפר ברית האחרת שכרת הקדוש ברוך הוא עם ישראל.

וחידש בעל הערוך לגר שגר שמל ולא טבל אף שאינו בכלל ישראל גמור, מכל מקום משעה שנכנס לברית כבר נבדל מכלל בן נח ואינו מצוה עוד במצוות יום ולילה לא ישבותו (ממנה נלמד שאסור לגוי לשמור שבת).

בהמשך דבריו הוסיף שלא זו בלבד שמוותר לגר בשלב זה לקיים שבת אלא אפשר לצדד גם כן

שישי ערב שבת קודש וגם במוצאי שבת קודש, ואז ממה נפשך ייצא ידי חובה, שכן בבני נח הלילה הולך אחר היום, ונמצא שמוצאי שבת שייך לשבת לענין מצוות מלאכה שנצטוו עליה בני נח. בענין זה הרחיבו רבים, ויריעה זו קצרה מכדי להרחיב בה. סוף דבר, המנהג המקובל שאחר שנימול הגר לשם גירות אף שעדיין לא טבל כיון שלא נתרפא אינו עושה מלאכה בשבת, וכן הוראת פוסקי זמננו.

הזכרנו רק חלק מהנידונים שעלו בדברי הפוסקים הנ"ל, נזכרו שם צדדים נוספים. כמו כן נציין מראה מקום לספרים נוספים העוסקים בענין זה: החלקת יואב (מהד"ת ס"ח) חלק על דברי הבנין ציון. האבני נזר (י"ד ח"ב שו"א) דן לחלק בין מצוות שבת לשאר מצוות, שמצוות שבת נוהגת בגר שמל ולא טבל מטעמים שונים ולמעשה הניח הדבר בצ"ע. בספר דברי יוסף (רבי יהוסף שווארץ) סימן כ"ד שכתב שהגאון רבי אשר לעמיל חזר בו והודה שטעה. ראה גם תורת רבינו שמואל סלאנט חלק א' סימן ל"ג.

כתב הגרש"ס שאם יעשה מלאכה בשבת הרי הוא נראה כי שמתחרט על גירותו ואז צריך שוב הטפת דם ברית. עוד דן בראיות נוספות אשר קצרה היריעה להרחיב בהם.

לגר אשר ליבו נוקפו בענין זה ומכלל ספק לא יצא, הציעו הפוסקים שתי הצעות בהם יכול הגר לפתור את הספק ולצאת ידי כל השיטות.

הבנין ציון בסוף תשובתו כתב כי לפי מה שהעלה לצדד במקום אחר כי איסור שביתת בן נח בשבת אינו תלוי בל"ט מלאכות שנצטוו ישראל אלא האיסור הוא בהימנעות ממלאכה שיש בה טורח ויגיעה אף שאינה מל"ט מלאכות שבת. על פי זה הציע הבנין ציון שיכול הגר שלבו נוקפו בדבר הזה לעשות פשרה על ידי שיעשה מלאכת יגיעה שאינה מל"ט מלאכות כגון שישא משא ברשות היחיד, וכך לא ייחשב כגוי ששבת, מאידך, אין כאן חילול שבת בדיני ישראל.

הצעה נוספת שהועלתה (נדפסה בהמאסף שנה ח' חוברת א' סימן ב' בשם רבי שמואל סלאנט) שיעשה הגוי מלאכה ביום

קו "ברית מילה כהלכתה"

קו מידע למוהלים ולהורים לפני ברית, דרשות ושיעורים, סדרי ומנהגי הברית והנוסחאות השונים, ועוד ועוד - שמעו ותחי נפשכם:

02-621-47-67

074-7962-189

אוצר תלפת למעשה

המוהל הרב יצחק שלמה פרקש, חיפה

חיידק בתרביית השלי

(ח"א סי' ג"ו) ועוד פוסקים, דא"צ להמתין ז"י מעל"ע, ועיי"ש כמה סייגים ותנאים לזה. אמנם אף שכמה וכמה מגדולי המורים הסכימו עם מש"כ שם, ידעתי כי יש החולקים על זה וסוברים שעצם המצאות חיידק בדם – מקום בו אין חיידקים אצל ילד בריא, מצריך המתנת ז"י. וחיוזק לדעתם הוא שבהגדרה של הרפואה שלב א' של מחלה מתחיל כאשר "גורם מחלה" נכנס לגוף. בהמשך שלב ב' ה"גורם" מתרבה בקצב מהיר מאשר שהגוף יכול להשתלט. שלב ג' מתחילים הסימפטומים. וא"כ אם נשאל לרופא האם ילד שיש לו חיידק בדם הוא "חולה" יתכן שישב שכן, היות והחלה בו שלב ראשון של מחלה. אמנם נלענ"ד שההגדרה של חז"ל לגבי חולה לענין דחית המילה אינה כהגדרת הרפואה, שהרפואה באה להגדיר את כל התהליך מתחילתו ועד סופו, וחז"ל באו להגדיר מצב מסוים שבו תהא סכנה למולו, ודוק.

ומעתה יש לדון לדעתם, מה דין תינוק זה שלפנינו שהבדיקות בו עצמו היו תקינות ורק בשלי נמצא חיידק – מקום אשר גם בו בדרך כלל אין חיידקים. [וזאת למודעי, שעצם העלי הקלה במדדים בבדיקת הדם אינה בהכרח ראי' למחלה היות וישנם עוד סיבות אפשריות לעליה במדדים אלו. ומאידך, עצם התרבויות השליליות אינם ראי' מוחלטת לשלילת מחלה (כדי שבדיקת תרביית תהיה הוכחה מוחלטת צריך לדגום את כל הדם של הנבדק...) כידוע כ"ז למומחים].

ונ"ל דאפי' המחמירים במבואר לעיל יודו שבגד"ד א"צ ז"י. שהרי הטעם להחמיר הוא מספק שמא התינוק חולה במחלה המחייבת המתנת ז"י, ובספק בדינים אלו אזלינן לחומרא. וא"כ בגד"ד שהחידק

נשאלתי על אודות זמן המילה לתינוק שנולד בלידה רגילה (בהולה), לאם החולה בזיהום חריף בתעלת הלידה, והוחל בטיפול אנטיביוטי. בבדיקות דם עלי קלה במדדי דלקת (CRP ו-WBC) שהשתפרה תוך יומיים. תרבויות (דם, אף, אוזן, עין ונוזל שדרה) עקרות. בתרביית שנלקחה מהשלי צמחו חיידקים מאותו הזן בו חולה האם. בהמלצת מומחה למחלות זיהומיות הוחלט על המשך טיפול אנטיביוטי בוריד למרות שהבדיקות תקינות, וזאת עקב החידק בשלי. אין ולא היו שום סימנים חיצוניים בגופו ובהתנהגותו של התינוק היכולים לרמוז על מחלה בתינוק. לדברי הרופאים אפשר למולו ללא שום חשש. האם להלכה נחשב חולה כל גופו לענין דחיית המילה ז"י מעל"ע משהבריא או לא.

תשובה. הנה בספרי (קונטרס מילת הבריא פרק ד' סעי' ח) דנתי בעז"ה בענין תינוק שלא היו אצלו שום סימנים חיצוניים המעידים על שינוי או חולי, אלא שבבדיקת דם נמצא חיידק בדם, וניתן לו טיפול אנטיביוטי. בדיקת הדם שלמחרת נמצאה עקרה ללא חיידקים. האם ע"י עצם המצאות החידק נעשה כחולה הצריך לדחות המילה, ואם כן האם זהו חולה בכל גופו שצריך להמתין ז' ימים מעל"ע משהבריא, או נאמר שאילו החידק ה' מתרבה ה' מחולל מחלה ומכיוון שב"ה יש אפשרות לגלות מבעוד מועד שהולכת להוצר מחלה וניתן להשמיד החידק עוד לפני שחולל מחלה וזהו ע"י אנטיביוטיקה, וא"כ לא היה חולה כלל והרי זה כמי ש"כמעט" נפגע וברגע האחרון ניצל.

והעולה שם עפ"י המבואר בשו"ת שבט סופר (סי' לא) ושו"ת דברי מלכיאל (ח"ב סי' קל"א) ושו"ת זקן אהרן

אמרו שלא למול (כמו שנתבאר בקול' שם פרק א' סעי' ב'). אך חז"ל לא דברו על מצב זה אלא שאמרו באופן כללי שהחולה בכל גופו ויש חולשה או סכנה במחלה הרי שאף אחרי שנרפא מהמחלה צריך עוד ז"י שהחולשה לא תשפיע. ובגד"ד נסמוך ע"ד הרופא שאין לתינוק לא חולשה ולא סכנה. ובזה לכר"ע יועיל ס"ס לקולא, שאף המחמירים בתרבות חובית בבדיקת התינוק יקלו כשהחידק נמצא רק בשלי וכנ"ל.

כתבתי הנלע"ד להלכה ולא למעשה, כי בכל מקרה יש לבדוק עוד פרטים רבים נוספים וכל שינוי בין מקרה למקרה יכול לשנות את הפסק.

צמח בתרבות מהשלי, יש לנו ספק ספיקא שמא אין זה מוכיח על התינוק עצמו ואת"ל שזה מוכיח, ספק האם תרבות חובית ללא סימנים חיצוניים מצריך ז"י. והנה בטעם הדבר שבדיני חולה לדחות ז"י אזלינן לחומרא נחלקו הרי"ף והרא"ש אם זהו מטעם דהוי דאורייתא או משום שספק נפשות להחמיר (כמו שביארתי בעז"ה באריכות בקול' הנ"ל פרק ג' סעי' י"ד), ולכאור' אם מפני ספק נפשות לא יועיל לנו ס"ס.

אך נראה דבכגון זה אפשר לסמוך ע"ד הרופאים שאין לו שום סכנה ואין זה נגד דברי חז"ל, דאילו אמרו חז"ל שהוא חולה נשמע לרופאים במה שחז"ל

אוצר העצות

טיפ למוהל

חיזוק ציפורן סדוקה או דקה וחלושה

בציפורן חלשה או דקה ניתן בעדינות למרוח שכבה דקה לכל אורך שפת הציפורן ולעבות אותה. ניתן אח"כ עם פצירה לשייף בעדינות, ולשטוף. מומלץ לשים אח"כ שמן בשביל שיחזיר לציפורן את הברק הטיבעי. הציפורן אפי' נהיית יותר חזקה מאשר קודם. (מתוך "קו הברית" שלוחת עצות למוהלים).

מומלץ לטיפול ע"י דבק 3 שניות בשם "4t+" ניתן להשיג בחנויות נעליים. הדבק מאוד חזק. אופן השימוש - לנקות קודם את כל אזור הציפורן ומתחתיה היטב, למרוח מעט דבק ממש על מקום הסדק, ולהעביר את הדבק לכל חלקי שפת הציפורן ע"י מקל דק וכדו'. זה מדביק אותה חזק מאוד.

מאוצר תאימדות

וזאת על המוהל לדעת כי כיון שחלק מתפקידו לנהל את מהלך הברית על כל כיבודיו וסדריו כידוע, עליו גם לשים אל ליבו את צער ההורים בעת הזאת, ולעמוד לימנים לעודדם לחזקם ולשמחם ביום שמחתם, וכמנהג המוהלים מקדמת דנא. (מאת המוהל הרב חיים גולדמן).

בגמ' כתובות (ה.) "רב חביבא איקלע לבי מהול, אברין שהשמחה במעונו, ולית הלכתא כוותיה משום דטרידי, דאית ליה צערא לינוקא". לא כתוב משום צער התינוק, אלא משום צער הוריו או המשתתפים הטורדים בצערו של התינוק. הרי לנו שאף בעת השמחה הגדולה של ברית המילה, קיימת טירדה בליבם מחמת צער התינוק.

אוצר תלפזות המזהל

המוהל הרב יוסף הלל לוי

גדר חזקת המזהל

והט"ז (סי' רס"ד סק"ה) **כתב** ונראה לי דאם הוא בענין שגזדמן לו אח"כ מזהל שהוא אוהבו וכו', ומותר לחזור בו וכו' עכ"ל. ונראה לענ"ד על פי דברי המהר"ק הנ"ל שלומד את דין רגיל מדברי הר"ם לענין מי שנתן לו, דמשמע דרגיל הוי פחות מוחזק ממי שנתן לו (ודלא כספר מילה שלמה שסבר להיפך, וצ"ע) וא"כ כש"כ שיכול לתת לאחר שגזדמן לו אוהבו וכדו'.

ובשול"ת **חכם צבי** (סי' ע) מוכיח מהגמ' (חולין קל"ג.) במעשה דרבא דמותר לשנות ממכירי כהונה לצורבא מרבנן, וכן מהגמ' (בכורות ל"ה.) דאיכא מ"ד דכהן רועה בעדר של ישראל נאמן על מומי הבכור, דמימר אמר לא שביק צורבא מרבנן ויהיב לדידי. וזה ע"כ אף אם נתן לו כמה פעמים, וממילא כמו שמותר לשנות ממכירי כהונה לצורבא מרבנן, מותר גם לשנות לקרוב, דהרי קרוב קודם לת"ח לענין צדקה, וכל מצוה הכל עניים אצלה, ועיי"ש באורך.

ובספר **פרי יצחק** (ח"ב סי' ל"א) חולק על החכ"צ, ודוחה את הראיה ממעשה דרבא, ואומר ששם הכוונה שרבא רצה שהשמעא ימחול לו, ובסוגיא דבכורות סובר דה"מ כשאינו מכירי כהונה, ולכן סובר שאסור לשנות ממכירי כהונה אפי' אם נזדמן לו כהן ת"ח, ולפי"ז גם לקרוב אסור.

ובשול"ת **זרע אמת** (ח"ג סי' קל"א) פוסק כפי שמשמע מהט"ז עיי"ש.

ועי' ספר **מילה שלמה** (עמ' תנ"ב) שהביא בשם הגר"ש אלישיב שצריך סיבה חזקה כדי לשנות, כגון ת"ח יותר וכדו', ולא סתם אנן סהדי. ולכאורה נראה שה"ה בידיד טוב מאד כחברותא, או במשפחה כגון אח או גיס, ועיי"ש כמה נידונים בעניין זה.

כתב מהר"ק (שו"ש ע"ו) מאחר שהורגל ראובן למול בני יעקב יש לו יד ושם במצוה יותר משמעון כל זמן שיעקב לא הפקיע את זכותו של ראובן, וראיה מפרק כל הגט (ל.). גבי מתני' דהמלוה מעות את הכהן דפריך והא לא משך, ומוקי לה במכירי כהונה. ופירש שם רש"י וז"ל במכירי כהונה כמו איש מאת מכרו, שהם מכיריו ואוהביו ואין רגיל לתת תרומה ומעשר אלא להם וכו'. ודכוותיה איתא גם פרק יש נוחלין (קכ"ג:) גבי בכור שנוטל פי שנים בזרוע לחיים וקבה וכו', וכתב המרדכי פ' כל הגט (שס"ג) המלוה את הכהן וכו', עד ומיהו אם בדיעבד חזר בו חזרה גמורה היא. וכן פסק הר"ם בנתינת מצוה דמוהל ובעל ברית עכ"ל. מדמדמה נתינת מצוה דמוהל לההיא דמוקי במכירי כהונה וכו', הכי נמי בנתינת מצוה דמוהל אסור לחזור בו היכא שהמוהל רגיל למול בניו ואפילו מן הסתם, כש"כ וכש"כ וכו' עיי"ש.

והביאו **הב"י** (סי' רס"ד). והביא שם גם תשובת הר"ם הנ"ל שעיקר דינו על מי שאמר לאחד שימול בנו ואח"כ נתן לאחר, וקודם הברית בא הראשון, ולומד ממכירי כהונה שזו מתנה מועטת ואסור לחזור בו. מ"מ המהר"ק למד מדבריו שמדמה למכירי כהונה לעניננו וכנ"ל. עוד הביא הב"י מהמהר"ק הנ"ל דאין כח לאשה ליתן לאחר למול, מאחר שלא שייכא במצות מילה. וכן פסק הרמ"א, ודקדק בלשונו דאינה שייכת במצוה למול את בנה.

ויש לדקדק בדברי המהר"ק שלגבי מתנות כהונה כתב דיש חיוב לתת למכירו או אוהבו אף שלא נתן לו קודם, ואילו לגבי מזהל כתב דינו רק כשכבר רגיל למול את בניו.

אוצר הסיפורים

"ותעצר המגיפה"

לא ידע את נפשו וכמעט תפס ביד המוהל למנוע בעדו מלבצע את זממו. אבל ברגע האחרון התעשת בזכרו כי אסור שיתוודע לאיש. כך עמד הקיסר והמשיך להסתכל במעשיו של המוהל, ויהי כאשר ניגש המוהל לעשות הפריעה, שוב רגז הקיסר, שלא די שחתכוהו עוד מושכים בבשרו, שוב כמעט הושיט ידו לעצור בעד המוהל ולמנוע בעדו לעשות את הפריעה, אבל מיד נמנע ברגע האחרון בזכרו את תפקידו כעת להכיר את מעשי היהודים מקרוב. אבל כשניגש המוהל לעשות מציצה בפיו, והיה נראה לקיסר כי עומד הוא לנשוך את התינוק, כבר פקעה סבלנותו ולא שם מעצור בנפשו, ובפתע פתאום קפץ ממקומו וצעק בקול גדול מול כל הקהל: "אני הקיסר יוז'עף, ואני נותן פקודה תיכף ומיד לא לעזוב את התינוק לנפשו", ואמר בלשונו: "שניידן רייסן בייסן, דאס איז צופיל" – לחתוך, לקרוע, ולנשוך, זה כבר יותר מדי.

משגמר ר' דודל' לספר זאת, קם מכסאו ושאג בקול כשכל גופו רועד "שניידן, רייסן, בייסן, דאס איז צופיל!!". ר' דודל' התיישב בחזרה על כסאו, ולאט לאט שבה אליו רוחו ומאור פניו כבתחילה, גמר את הסעודה בצוותא עם החסידים, ואף אחד לא הפריע להם שוב. בכך ידעו כי המגיפה נעצרה, ושיבו החולים ונתרפאו ברפואה שלימה.

מעשה שהיה אצל הרה"ק ר' דוד מדינב זי"ע בנו של הבני יששכר זי"ע, ממנו רואים את גודל הכח של מצות ברית מילה להמתיק הדינים מעל כלל ישראל.

אצל הרה"ק ר' דודל' דינבער היה נהוג שבכל יום אחר תפילת שחרית היה סועד סעודת שחרית בביהמ"ד יחד עם החסידים. אירע פעם שפשטה מחלה רח"ל בקרב אנשי העיר דינב, וכמעט בכל בית היה מישהו שחלה ל"ע. והנה בעת שישבו יחדיו בסעודת שחרית באו אנשים מידי פעם להזכיר את החולים ולבקש רחמים עליהם, ור' דודל' כאילו לא שם לב לבקשותיהם ותחנוניהם, והמשיך בשלו יחד עם החסידים.

פתאום בהמשך הסעודה החל לספר מעשה שהיה בזמנו של הקיסר יוז'עף השני, שכידוע רצה להנהיג שינויים בחיי היהודים ודרכי היהדות, שיהיו יותר בעלי השכלה ובעלי תרבות ויתאימו את אורח חייהם ומנהגיהם למנהג העולם. לשם ביצוע המהפך חפץ תחילה הקיסר ללמוד ולדעת את אורח חייהם של היהודים, לפיכך התחזה כאיש פשוט מבלי שיכירוהו, ונסע בעצמו ממקום למקום בריכוזי היהודים בגליציה, והסתובב בין היהודים מבלי שאף אחד הכירו. כך אירע שהזדמן לברית מילה, ובעודו נדחק בין האנשים מקרוב מאוד, ראה כיצד המוהל ניגש עם הסכין לחתוך את בשר התינוק, הקיסר

אוצר תפולמוס

תגובות הרבנים והמוהלים - לפרסום בגיליון הבא דחיית ברית מחמת דלקת עיניים

ואדמימות ונפירות וסימפטומים נוספים. וקיימת מבוכה גדולה וחילוקי דעות רבים בין מורי ההוראה ואף טובי המוהלים כיצד להגדיר כאב מועט או גדול. ובפרט שחלק מסימפטומים אלו אינם מחייבים הימצאות דלקת כלל אלא סתימה בצינור הדמעות, או דלקת ויראלית, או לחמית [חיצונית, ללא כאב].

הבעיה גדלה שבעתיים לאור העובדה שכיום מרבית עולם הרפואה אינו רואה קשר בין דלקת עיניים לבין דחיית ברית, כך שחוות דעת רופאים בענין כמעט חסרת משמעות.

נבקש מהלומדים והמומחים לפרש לנו את משנתם, הן ע"י בירור הענין מבחינה הלכתית או רפואית, והן ע"י פסקים ועדויות ומסורות ברורות מגדולי ההוראה, או ממומחי הרופאים. עיקרי הדברים בפולמוס זה יפורסמו בעז"ה בגליונות הבאים לתועלת הרבים.

במתני' (שבת קל"ז.) קטן החולה אין מוהלין אותו עד שיבריא. ובגמ' (שם) אמר שמואל חלצתו חמה נותנין לו כל ז' להברותו. ובגמ' (יבמות ע"א:) איתא דבכאב עינים א"צ ז' מעת לעת אלא מיד שנתרפא מלין אותו. וכן פסק הרמב"ם (פ"א ממילה הט"ז) אם כאבו לו עיניו, בעת שיפתחו עיניו וירפאו מלין אותו מיד. והנימוקי יוסף (יבמות כ"ד.) כתב דאם יש לו כאב גדול בעיניים ממתנינים לו אחר שנתרפא שבעה שלמים, שהוא חמור מחלצתו חמה, דשורייני דעינא בליבא תליא (ע"ז כ"ח.), דעד כאן לא אמרינן בגמרא דכיבן ליה עיניה לינוקא לא יהבינן ליה המתנת זמן אלא מהלינן ליה לאלתר שנתרפא, אלא בכאב מועט. וכ"פ השו"ע (יו"ד רס"ב ס"ב) כאבו לו עיניו כאב מועט, משיבירא מלין אותו מיד. וברמ"א (שם) הוסיף שאם כאבו גדול הוא כחולי שבכל הגוף.

שאלה זו של דלקת עיניים מצויה מאוד כידוע, ויכולה להתבטא באופנים רבים, כהפרשות

תגובות מאמרים וכל חומר ומידע בנושא זה
ניתן לשלוח לדוא"ל c0504111050@gmail.com
ויפורסם בעז"ה בגליונות הבאים

איגוד השאלות לשינון וחזרה

כהכנה למבחן הסמכה ברבנות

• מגוון מתוך שאלות שנשאלו במבחנים קודמים •

תשובות לשאלות אלו, ושאלות נוספות

ניתן לשמוע בקו הברית שמספרו: 02-6214767 שלוחת המוהלים, ואח"כ 8

למעוניינים, ניתן לקבל חומר מורחב ומפורט יותר לשינון וחזרה. בדוא"ל c0504111050@gmail.com

שאלות הלכתיות

- א. מה הזמן הכי מוקדם ביום והכי מאוחר שאפשר למול?
ב. מה דין נימול בלילה או ביום השביעי?
ג. האם מותר למול גוי או תינוק לאם גויה ומה הטעמים?
ד. האם אשה או רופאה כשרה למול?
ה. כיצד והיכן עושים הטפת דם בריתו והאם מברכים בהטפת דם ברית?
ו. מה ההגדרה של נולד? מה דין נולד דקה לפני השקיעה ומה הדין נולד שלוש דקות אחרי השקיעה? מתי זה בין השמשות? כמה זמן זה (כמה דקות לאחר השקיעה)? כמה זמן מחכים בפועל בחול/בשבת? כיצד להכריע בדבר?
ז. מה דין חולה? מה דין תינוק שיש לו חום גבוה? כמה זה חום גבוה? כמה זמן ממתינים מאז שירד החום? מה הדין בחום נמוך? מה הדין בכאב עיניים, ולמה? כיצד מונוגים ז' מעת לעת? אם לקראת הברית ממש אומרים למוהל שהתינוק עם חום, ויש לך מדחום בתיק, מה אתה עושה?
ח. מה הדין במתו הבני דודים של התינוק מחמת מילה?
ט. האם ניתן לקחת שכר בעבור מילה?
י. האם משתמשים במפריד? במוסקיטו? מה היתרונות והחסרונות בכל אחד מהם?
- יא. מהי ההגדרה של עטרה, ולפי"ז מהם ציצין המעכבין?
יב. מתי מברכים ברכת להכניסו?
יג. מה ההבדל בין ברית מילה לבני אשכנז, לבין ברית מילה לבני ספרד?
יד. מה דין ברית בתעניות בכלל? ומה הדין בת"ב וביוה"כ בפרט (שתיית הכוס, בשמים, זמן המילה, והסעודה)? איך מיישבים את הסתירה במחבר בין ה' מילה לה' תענית לגבי טעימת היולדת מכוס של ברכה בתענית?
טו. איזה בריתות אסורים לעשות בשבת, ואיזה ביום חול? מה צריך לברר לגבי מילה בשבת? איך יתכן שתינוק נולד בשבת (לא בבין השמשות), הלידה והתינוק נורמטיביים, ולא מלים בשבת?
טז. כשיש ברית בשבת, מה ההיערכות לכך מבחינת התינוק, הכלים, והמוהל? ומה השוני וההלכות בברית עצמה?
יז. מה עושים אם חל ברית בשבת ונודע לך שנקרע העירוב, האם מותר להביא לברית את הכלים, תחבושות, עפר? והאם מותר להביא את התינוק? ומה עדיף לטלטל ע"י גוי, את התינוק או את הכלים?
יח. האם מותר לגזור תחבושת בשבת?
יט. האם מותר לעשות הפרדה בשבת? ומה החשש בהפרדה הרי גם בברית יוצא דם?
כ. מה דין הסכין לאחר המילה בשבת? ומה דין המגן ושאר הכלים? ומה עושים למעשה?

שאלות רפואיות

• השאלות ברבנות במבחן הרפואי בתכלית התמצות! פרט והרחב! •

ה. מה זה אומר כשהעטרה בצבע לבן, או סגול? ומה אתה עושה? ומה אתה עושה כשההורים מתקשרים שכואב לו, או שהוא בוכה שתים עשרה שעות, או כשיש לו חום?

ו. כיצד אתה מבדיל בין זיהום לדלקת תקינה?

ז. מה זה צהבת, וממה זה נגרם? למה למבוגרים אין צהבת? למה בעבר הרופאים פחדו מזה? ולמה יותר קשה לבצע ברית בצהבת? ומאיזה מספר אתה מבצע ברית?

ח. מה השינויים והקשיים שאיתם צריך להתמודד ב'היפוספדיאס' רחצי מהול' בשונה מברית רגילה? וכיצד תבצע? (פרט את כל המצבים).

ט. כיצד אתה נוהג בברית בשבת ויום שישי?

י. האם אתה מסביר להורים לגבי שיטות המציעה?

א. כמה שכבות חותכים בברית? כיצד ניתן לחתוך ערלה ללא פריעה? ומה יש בין עור הערלה לפריעה?

ב. מה הם כלי הדם, תכולת הדם? ומה תפקידם? כיצד המערכת פועלת (שני המחזורים)? ומה ההבדל בדם לפי מיקומו בכלי הדם?

ג. כיצד מנגנון הקרישה פועל? למה צריך כל שלב? ומה זה 'פיברין' ו'פריבינוגן'?

ד. האם יתכן בתחבושת טובה שאין דימום, שאחרי כמה שעות יתחיל לדמם, ולמה? והאם יתכן שתחבושת בהתחלה לא לוחצת ואח"כ כן, ולמה? והאם נתינת שתן מעידה שהתחבושת לא לוחצת, ולמה?

03-7119-550

ירושלים - ביתר

מרכז - בני ברק

מודיעין עילית

חיפה והקריות

צפון - צפת

כל הציוד למוהל

כלי מילה / כל סוגי החבישות / אבקות לברית
חומרים עוצרי דימום / חומרי חיטוי / שקיות סיטרול
ועוד ועוד ועוד... ממיטב החברות והיצרנים

ניתן להשיג: בסניפי 'אומנא' בכל רחבי הארץ

אוצר השו"ת

השאלות נשאלו בקו הברית, שלוחת המוהלים התשובות ניתנו ע"י הרב יחזקאל קיין

תשובה

'הידרוצל' הם מים בשק האשכים, זה לא מהוה בעיה לעשות ברית מבחינה רפואית, כי בד"כ המים נספגים לאט לאט. אבל זה מקשה על המוהל, שמלבד הקושי בחבישה, קשה ג"כ לזהות את שיעור החיתוך, משום שהעור החיצון נמשך על הכיס, ואם יחתוך מדויק, כשהנפחות תרד, העור יחזור ויעלה על העטרה. ואם יחתוך ברווח, עלול לפגוע בכיס. ולכן חשוב מאוד לסמן ברור לפני הברית היכן יהיה החיתוך.

שאלה ג'

ברצוני להבין מה הייחודיות שיש בחבישה דווקא בפ"ד בד'?

תשובה

בשביל להבין את הענין צריך להקדים שענין החבישה הוא מאוד עדין, משום שהחבישה צריכה להיות מהודקת על האבר כדי לעצור את הדימום, אבל מצד שני שלא ילחוך יותר מידי שאז זה מציק לתינוק, ולפעמים עלול לגרום לחסימת אספקת הדם לעטרה עד כדי נמק ח"ו.

בשנים עברו, כשהשתמשו בתחבושות אחרות, תמיד נכנסו לדילמה הזאת, ולפעמים הורים היו מתקשרים שהתינוק לא רגוע או לא נותן שתן, והיה צריך לבא ולהוריד את התחבושות. כי אפ"א לא מהדקים מאוד חזק, הרקמות של איזור הברית מתנפחות וזה גורם ללחץ. (דרך אגב, ברבנות טוענים שרוב

שאלה א'

הוזמנתי לעריכת ברית מילה ויום לפני הברית בדקתי את התינוק וראיתי שהאבר מסובב, על מה צריך להקפיד בזה?

תשובה

דבר ראשון צריך ליידע את ההורים מראש עוד לפני הברית כדי למנוע תלונות לאחמ"כ. ולגבי עשיית הברית יש להבחין באיזה צורה האבר מסובב, אם שפיץ העטרה (הפרגולום) והתפר מסובבים וגמצאים בשעה שלש, צריך לסובב את העטרה לשעה שש, או לחילופין לתפוס כמות שהוא, ולעשות שיפוע משלש לתשע.

במקרה בו התפר בלבד מסתובב סביב האבר, ל"צ להתייחס לזה, שלפעמים רק התפר מסובב והוא תופס את העטרה ביחד איתו, וכך יוצא שאחרי החיתוך ביחד עם חבישה נכונה, האבר מתיישר. אבל יש לציין שלא תמיד זה כך, ובגלל שיש מקרים שבהם האבר מסובב מבפנים ביחד עם התפר, לכן תמיד כדאי לשים לב ולהכניס את המגן מכיוון השעה 6 של העטרה, ולחתוך בשיפוע נכון.

שאלה ב'

מחר יש לי ברית, ובמכתב שחרור כתוב "יש ליידע את המוהל על 'הידרוצל'. יכול לגרום קושי בחבישת התינוק". האם 'הידרוצל' זה חולי? ומה צריך לעשות במצב כזה?

תשובה

נכון. וגרתיב קצת להסביר את הענין: העטרה כמו כל רקמה אחרת בגוף מקבלת אספקת חמצן מהדם ע"י העורקים, ומחזירה את הדם ללא חמצן דרך הורידים. ומשום כך, אם העטרה רכה, זה סימן שזרימת הדם בעטרה תקינה, ואין הצטברות דם בעטרה, ואז צבע העטרה הוא ורוד יפה.

אבל כשיש לחץ על האבר, הדבר הראשון שנחסם זה הורידים, כי לחץ הדם הורדי יותר חלש מלחץ הדם העורקי שהוא קרוב יותר ללב. ולכן, כשיש קצת לחץ והורידים המוציאים את הדם מהעטרה נחסמו, העטרה תהיה קשה מחמת ריבוי הדם שמצטבר שם, וצבעה יהא סגול. אבל זה לא כ"כ בעיה, כי תמיד תהיה יציאת דם איטית דרך ורידים אחרים. הבעיה היותר גדולה היא חסימת העורקים של העטרה, שעוצרת את אספקת הדם, ואז העטרה נהיית חיוורת, הופכת לכחולה, וגם מתחילה להשחיר וזה בעצם תחילת תהליך נמק ח"ו. לכן צריך לשים לב למצבים כאלו, ומיד להוריד את התחבושת ולהתייעץ עם מוהל מומחה.

שאלה ו'

האם כשהתינוק נתן שתן זה ראייה שהכל בסדר, ולא יקרה ח"ו נמק?

תשובה

באופן תיאורטי אין קשר בין השניים, ויתכן שיהיה נמק אע"פ שהתינוק נתן שתן. כי הלחץ של שלפוחית השתן יותר חזק מהלחץ העדין של העורקים. אבל בדרך כלל אם התינוק נתן שתן, אז הכל בסדר. רק בכל חשש צריך תמיד להתקשר למוהל.

שאלה ז'

יש מוהלים שאחרי הברית עוצרים את הדימום עם כל מיני חומרים, וכשמוודאים שהדימום נעצר, משאירים את התינוק בלא חבישה. רציתי לדעת מה התועלת של זה, והאם באמת כדאי לעשות כך?

מקרי הנמק הם משימוש בתחבושת אלסטית. שהרי גם אם התחבושת לא מוהקת חזק, מ"מ התחבושת עשויה מגומי ולוחצת כל הזמן על האבר.

וכאן מגיע תפקידו של הפד בד', לפי איך שמשתמשים בו כרצועה לצד הלא נמתח, ומתחילים לחבוש מהתחלה ועולים עם קיפולים מתחת החרץ, העטרה בולטת יפה, ואין חשש של לחץ יתר אפי' כשמהדקים מאוד חזק, כי מטבע הפד בד' שהלחץ החזק של החבישה משתחרר כשעוזבים את התחבושת, ובפרט כשהתחבושת רטובה, הלחץ משתחרר לכל אורך התחבושת. התוצאות ממש נפלאות. מנסיוני האישי, כבר שנים בשימוש בחבישה הזאת, מעולם לא התקשרו הורידים להתלונן שהתינוק לא רגוע, או לא נתן שתן. ולכן מאוד מאוד מומלץ להשתמש בחבישה הזאת.

שאלה ד'

ברצוני לברר מה דעת הרב על שימוש ב'מוסקיטו'.

תשובה

בברית רגילה לא כדאי להשתמש עם 'מוסקיטו' כי אנו לא משנים מצורת המצווה איך שנגמרה לנו. וכן גורם צער גדול לתינוק. וגם כל עוד הפריעה נחתך ואז מפסידים את מצוות הפריעה בציפורן, וכמ"ש הפוסקים. אבל יש מקרים כמו חצי מהול או אבר קטן וכו' שקשה לתפוס את העור בדיוק בשיעור שצריך, ואם לא יעשה עם 'מוסקיטו' יגרם ח"ו נזק לתינוק. לכן במקרים כאלו צריך לכתחילה להשתמש עם 'מוסקיטו' כדי שהמילה תהיה מהודרת.

שאלה ה'

שמעתי בשם אחד המוהלים הגדולים שיש סימן להבחין אם התחבושת לוחצת או לא. ע"י שלוחצים על העטרה, אם זה רך סימן שהתחבושת לא לוחצת. האם זה נכון?

תשובה

המעלה בזה שזמן הריפוי קצר יותר. כמובן צריך לוודא שהפריעה לא תעלה ותדבק על העטרה. ובשביל זה קושרים תחבושת כעין שרוך בחריץ (נקרא 'חוט חת"ס'), וזה מונע מעור הפריעה לעלות למעלה.

אבל למעשה אני ממליץ מאוד לחבוש, כי ללא חבישה יש סיכון גדול לדימום לאחר כמה שעות, ואם אין במקום חבישה זמינה, התינוק עלול לדמם ולהגיע לסכנת חיים. ולא כדאי לקחת את הסיכון הזה, לכן יותר טוב לחבוש. וגם בחבישה מרוויחים שהפריעה מושכבת יפה, וכמו שמוזכר בגמ' שהיו עושים חלוק להלביש על האבר. וגם מונעת את התנפחות עור הפריעה, כך שאין חשש שהפריעה תחזור לכסות את העטרה.

שאלה ח'

ברצוני להתייעץ עם הרב לגבי ברית שעשיתי, האבר היה קצת מסובב, ויישרתי את התפר לשעה שש, וחתכתי בשיפוע טוב, והכל היה כמו שצריך. כשבאתי להוריד את התחבושת, גיליתי שבשעה 12 יש הרבה עור החיצון, ובשעה 6 הכל חשוף לגמרי, מה שצריך להיות הפוך, בגלל שבשעה 6 חותכים פחות משעה 12. אולי הרב יכול להסביר לי איך זה קרה?

תשובה

כנראה היה חסר עור בשעה 6, זה קורה בד"כ כשהכיס תלוי על האבר. ואם מושכים את הכיס רואים כעין גשר שנמשך לפעמים אפי' עד הנקב. ולכן אפי' שהיה חיתוך טוב, הכיס מושך בשעה 6 את עור החיצון למטה ונראה שיש שם חסר עור.

במקרה כזה צריך לעשות סימון מדויק בצורה כזאת: ללחוץ על הכיס ולהשכיב את הגיד על הבטן כדי שעור הערלה יפרש על הגיד באופן הנכון, ואז לסמן. וזה הסימון המדויק. (לפעמים כשעוזבים את הגיד אחרי הסימון נראה שהסימון נמצא על העטרה, אבל בכ"ז זה השיעור שצריך לחתוך).

וכמובן צריך לעשות שיפוע גדול כדי שבשעה שש לא יחתוך יותר מידי.

שאלה ט'

עשיתי ברית לפני כחודש, ועכשיו העטרה נפוחה וקשה, רציתי לשאול את הרב, האם זה מצב טבעי?

תשובה

זה לא דבר חריג בכלל, לפעמים בחודשים הראשונים כל האיזור מתנפח, אבל ל"צ להבהל מזה, כי הנפחות יורדת לאט לאט, והעטרה חוזרת לצורתה המקורית.

מענין לענין יש לציין, שלפעמים קורה שפתח השופכה צר מידי, וזה קורה בד"כ אצל נימולים. פעם חשבו שהדבר נגרם כתוצאה מפגיעת המוהל בעטרה, אבל היום שמשתמשים עם מגן, זה לא שייך. אין לזה הסבר ברור, יש כאלו שאומרים ששפשוף העטרה בטיטול גורם להצטלקות המקום. ויש רופאים שטענו שזה מחמת החומרים החזקים שיש בטיטול המיועדים לספיגת הנוזלים.

שאלה י'

הגיע אלי תינוק כמה חודשים לאחר הברית, וראיתי שעור הפריעה נדבק לחריץ העטרה, הפרדתי את העור מהעטרה, ואח"כ הסתפקתי האם נהגתי נכון, או שדבר כזה מסתדר לבד ולא צריך להתערב?

תשובה

עשית מצוין, משום שאחרי כמה חודשים לא בטוח שזה מסתדר לבד, וגם אם נאמר שישתדר, מ"מ הרי צריך לתקן משום מראית העין, ועל אף שאין צריך לתקן בחיתוך שהרי שליש עטרה מגולה בשעת קישוי וכמ"ש הרמ"א, מ"מ הרי צריך לתקן שלא ע"י חיתוך, כגון ע"י דחיקת העור. ובזה לא מועיל מה שישתדר בהמשך, משום שמקור דברי הרמ"א הם מתרומת הדשן שנשאל על הנערים שעור הפריעה עולה על העטרה, וכשגדלים ומגיעים לגיל י"ג העור יורד מהעטרה, וע"ז השיב התרוה"ד שצריך לתקן

ולעצם הטיפול בזה, צריך להנחות את ההורים לשים משחה (בפנטן פלוס) במשך כמה ימים, כדי לחטא את המקום, ובמשך שבועיים כשעושים אמבטיה ללחוף על הגיד בצדדים למשוך את העור למטה כדי שלא ידבק שוב.

שלא ע"י חיתוך. רואים שהתרווה"ד למד שצריך לתקן גם אם זה יסתדר לבד. ולכן עשית מצוין בזה שהורדת את הפריעה מהעטרה.

מערכת "אוצרות הברית"

פונה בזה למוהלים ורבנים הרוצים לקחת חלק בגיליון זה ולהעלות על גבי הכתב מאמרים בהלכה ומנהג, בענייני רפואה ובאומנות המילה, דברים אשר יכולים להביא תועלת לזיכוי הרבים.

ניתן לפנות למערכת בכתובת: c0504111050@gmail.com או בטל' 02-6427221

לקבלת גיליון זה ולרישום לקבלת גיליונות הבאים ניתן לשלוח למייל הנ"ל

כמו"כ ניתן לשלוח חומר גם למדורים דלהלן:
סיפורים ועובדות על מילה - גנוזות - שאלות ותשובות
- מכתבים למערכת - ועוד.

בברכת התורה
המערכת

מיטות אור

להורדת צהבת לפני ברית

רפואי (לא סגולי) יעילות מוכחת
מאושר ע"י משרד הבריאות האמריקאי (FDA)

ירושלים - בני ברק - בי"ש - אשדוד - מודיעין עילית

02-663-6557

